

Vals licht

Werk van Joost Zwagerman
bij De Arbeiderspers:

PROZA

De houdgreep
Kroondomein
Gimmick!
Vals licht
De buitenvrouw
Chaos en Rumor
Het jongensmeisje
Zes sterren

POËZIE

Langs de doofpot
De ziekte van jij
Bekentenissen van de pseudomaan
Roeshoofd hemelt
Tot hier en zelfs verder
Beeld verplaatst

NON-FICTIE

Collega's van God
In het wild
Pornotheek Arcadië
Landschap met klein vuil
Het wilde westen
Het vijfde seizoen
Door eigen hand
Perfect Day
Transito
Hollands welvaren
Hitler in de polder & Vrij van God

Joost Zwagerman

Vals licht

Roman

Uitgeverij De Arbeiderspers
Amsterdam · Antwerpen

Eerste druk oktober 1991
Achtentwintigste druk februari 2010

Copyright © 1991 Joost Zwagerman

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van BV Uitgeverij De Arbeiderspers, Herengracht 370-372, 1016 CH Amsterdam. *No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from BV Uitgeverij De Arbeiderspers, Herengracht 370-372, 1016 CH Amsterdam.*

Omslagontwerp: Nico Richter
Foto omslag: Goodshoot/Corbis

ISBN 978 90 295 7237 8 / NUR 301

www.arbeiderspers.nl
www.joostzwagerman.nl

*Weer gaat de wereld als een meisjeskamer open
het straatgebeuren zeilt uit witte verten aan*

Paul Rodenko

Eén

Alles moest geheim blijven. Simon loog tegen familie en vrienden. Hij kon niemand vertellen waar en hoe hij Lizzie Rosenfeld had ontmoet.

Tegen studievrienden zei hij dat hij haar had leren kennen op een feestje bij kennissen van zijn ouders. Zij stond er zich te vervelen in een hoek van de huiskamer. Ze inspecteerde een boekenkast en haalde er *Nooit meer slapen* van W. F. Hermans uit. Hij had de moed haar aan te spreken.

‘Ik ken dat boek. De held gaat op expeditie naar Lapland, beklimt een berg en komt tot een ontluisterend en vernietigend inzicht.’

Ze lachte beleefd en misprijzend, zette het boek terug op een plek waar het niet hoorde, maar ging even later dan toch, ‘alleen maar om het feest te ontvluchten, hoor’, met hem mee, achter op de fiets, Alkmaar in, naar een café aan het Ritsevoort.

Aan zijn ouders vertelde hij dat hij haar voor het eerst had gezien bij de ingang van de universiteitsbibliotheek. Zij stond er een aantal pagina’s uit *Nooit meer slapen* te kopiëren. Plotseling weigerde het apparaat. Zij wilde al weggaan, maar Simon schoot haar te hulp en prutste voor de vorm wat aan de lade van de papiertoevoer. Hij vroeg of zij koffie met hem wilde drinken. Zij stemde in. Diezelfde dag gingen zij naar de film en, nou ja, niet lang daarna was hij al helemaal dol op haar en zij gelukkig ook op hem.

Dit verhaal had hij in overleg met Lizzie opgesteld. Het detail over het boek van Hermans had hij er later in verwerkt. Blijkbaar ging het liegen hem gemakkelijker af wanneer de leugen een voor derden niet te achterhalen vinger-

wijzing naar de waarheid bevatte.

Hij had het boek nooit gelezen – een doodzonde voor iemand die Nederlandse taal- en letterkunde studeert. Het was een van de vele verplicht te lezen boeken waarvan hij ooit een aantal uittreksels goed had bestudeerd. Simon was een lui en niet gemotiveerd student, soms op het aanmatigende af. Hij bezocht zo min mogelijk colleges. Hij was bedreven in het halen van zesjes en stelde zich hiermee tevreden.

Maar soms was een langdurig en intensief studeren onvermijdelijk. Als hij mondeling tentamen moest doen, zag hij zich gedwongen achter zijn bureau plaats te nemen. Hij bleek alleen 's nachts naar behoren te kunnen studeren. Pas tegen twaalfen kon hij de vuistdikke tekstedities, syllabi en hompen stencils op zijn bureau verdragen. Tot een uur of vier in de nacht wist hij zelfs de aandacht bij de leerstof te houden, maar geleidelijk aan veranderde de aandacht in een daas gestaar naar boekomslagen of naar het vertrouwenwekkend gloeiende topje van een zoveelste sigaret.

Voordat hij ging slapen liep hij nog even naar beneden om in het trappenhuis *de Volkskrant* van de mat te rapen. Doordat hij 's nachts studeerde en nikste, werd de ochtendkrant zijn avondkrant. Wanneer hij geen zin had om de krant te lezen, maakte hij een wandeling door de buurt. Simon bewoonde een licht vervallen bovenetage in de Pijp. Hij wandelde altijd naar de Albert Cuypstraat. Onder geschreeuw van tweewoordszinnen bouwden de kooplui er de markt op. Alleen de af en aan rijdende vrachtauto's overstemden hun gebrul. Nadat hij de Cuyp had aangedaan, stak hij de Ferdinand Bolstraat over en sloeg af naar de Ruysdaelkade om er langs de hoeren te lopen, van wie de hardnekkigsten onder hen zeker tot zeven uur 's ochtends achter hun ramen bleven zitten. Als hij er eenmaal was beland, kon hij er wel een halfuur blijven dralen. Om hen, de hoeren aan de Ruysdaelkade, had hij tijdens zijn nachtelijke uit-

stapjes nooit meer dan tien gulden bij zich. Hij wilde zichzelf in bescherming nemen – niet tegen de hoeren, maar tegen het gevaar van uitgaven die hij zich, in tegenstelling tot vroeger, niet kon toestaan.

De hoeren wenkten hem niet. Ze zagen aan hem dat hij het vereiste bedrag niet bij zich had. Soms bleef hij op de brug staan wachten tot een van hen werd opgehaald door echtgenoot, vriend of pooier. Simon hield ervan om te kijken hoe een hoer haar stek verliet. Hoe ze sjouwde met een felkleurige tas. Hoe de man in kwestie ongeduldig rond zijn BMW, Mercedes of terreinwagen beende. Van een afstand fantaseerde hij over de twee. Waar zouden ze het over hebben? Vroeg de man hoeveel ze had verdiend? Kusten ze elkaar of niet? Kwam hij haar tegemoet, nam hij haar tassen over, of liet hij haar juist sjouwen? En zij, zwaaide of knikte zij misschien naar haar collega's achter de zuurstokrode ramen?

Natuurlijk gebeurde er niets. De man sloeg de autodeuren dicht, keek op noch om voor hij instapte. Er was niet gesproken, het slaan van de portieren was het enige geluid geweest. In tegenstelling tot in de Albert Cuypstraat heerste hier een gespannen stilte die zorgvuldig intact werd gehouden door de weifelmoedige hoerenlopers.

Op weg naar huis deed hij altijd een snackbar of cafetaria aan. Hij keek er naar de binnendruppelende klanten, aan wie je kon zien of ze zo-even waren opgestaan of juist de hele nacht hadden doorgehaald. Op een ochtend bezocht hij een koffiehuis waar twee Marokkanen behalve patat en koffie onder de toonbank ook sterke drank en hasj verkochten. Toen hij er binnenging, versperde hij de doorgang voor een meisje met het bleekste gezicht dat hij ooit had gezien. Het duurde even voor hij doorhad dat het meisje zich met suikerwitte huidpoeder had bewerkt. Simon gaapte haar aan. Witte wangen, zwarte ogen. Hij liet haar passeren en durfde haar niet na te staren. Dat was ook niet nodig: nog voor hij

weer thuis was, had hij al gefantaseerd over het meisje; over haar rug, hals en schouders die, zo stelde hij zich voor, even suikerwit waren als haar bepoederde gezicht.

Simon deed tentamen over literaire manifesten in het interbellum en kreeg een zeven. De eerstkomende weken hoefde er niet langer tot aan de ochtend te worden gestudeerd. Op een zaterdagmiddag fietste hij naar het centrum en zag in de Reguliersbreestraat hoe het bleke meisje met vier grote plastic tassen langs Tuschinski zeulde en de Hema binnenging. Een week of drie later zag hij haar opnieuw, ditmaal in de buurt van het Centraal Station. Nu was zij het die fietste. Met één hand aan het stuur en in de andere een zak snoep laveerde zij tussen voetgangers het trottoir op. Ze liet haar schoudertas vallen. Een toerist in een windjack schoot haar te hulp. Zij stapte af en bedankte hem. Simon kon zien hoe ze lachte. De afstand was te groot om haar tanden te kunnen zien, maar hij was er zeker van dat ze nog witter waren dan haar wangen.

Het werd herfst. Simon kreeg ruzie met zijn huisbaas over achterstallig onderhoud. Hij slaagde voor twee tentamens. Bij goed weer fietste hij naar het Vondelpark. Op het terras van het Ronde Blauwe Theehuis keek hij naar de bomen waarvan hij de namen niet kende. Een meisje werd verliefd op hem, en Simon nam haar mee naar de bioscoop en naar studentenfeestjes. Zij woonde in West, op een zolderkamer-tje. Simon nam een omweg toen hij op een zondagmiddag bij haar thuis had afgesproken. De omweg leidde naar de Ruysdaelkade.

Wel vier keer liep hij heen en weer langs de ramen. Er was er niet één bij wie hij naar binnen wilde gaan. Een geblondeerde en solariumbruine vrouw had hem gewenkt. Toen hij vlak voor haar raam stond stak ze haar hand omhoog om te gebaren hoe duur het was, haar wenkbrauwen opgetrokken en neutraal glimlachend. Afwerend lachte hij

terug. De kamer naast die van de solariumhoer was in gebruik, dat bleek uit de spulletjes en tijdschriften die op de vensterbank lagen. De hoer in kwestie was bezet. Op de vensterbank lagen vier pakjes kauwgom en een stapel *Viva's*, en op de zwartleren fauteuil lag geen setje kussens maar een verfrommelde *Volkskrant* van gisteren. Aan het eind van het betegelde halletje hing een donkerrood gordijn dat was dichtgetrokken.

Als een fietsendief voor een stalling draalde Simon voor het raam. De aanblik van een *Volkskrant* in het voorportaal van een peeskamertje had zijn interesse gewekt. Zo er achter het raam al werd gelezen, dan was het de *Privé*, *De Telegraaf* of deeltje zoveel uit een damesromannetjesreeks.

Juist toen hij was doorgelopen, werd er een klant uitgelaten. Simon zag het van een afstand toen hij omkeek. Hij wilde rechtsomkeert maken, maar van tussen een rij geparkeerde auto's aan het water snelde een stramme man in een duffelse jas geluidloos op het venster toe. Hij werd binnengelaten. De hoer had hij niet kunnen zien, hoogstens een schim in lingerie.

Toen hij terugkeerde naar het raam waren de *Volkskrant* en de pakjes kauwgom verdwenen. In plaats daarvan lag naast het stapeltje *Viva's* nu *Nooit meer slapen* van Willem Frederik Hermans opengeslagen, met de rug omhoog, het omslag verfomfaaid, een aantal bladzijden voorzien van ezelsoren.

Om precies te zijn moest Simon zesentwintig minuten wachten voor ze vrij was. Het meisje zag er door de bijtende felle rouge op haar wangen en het rode licht in het halletje minder bleek uit dan toen hij haar in het koffiehuis had gezien. Zij droeg een bodystocking en zwarte jarretelles.

Hij knikte. Zij opende de deur. Hij informeerde naar de prijs, niet om het antwoord – dat kon hij dromen – maar om haar stem te horen. Hij zei: 'Ik moet er nog even over denken,' op een toon alsof hij een stereomeubel of een elektrisch keukenapparaat bij haar kwam kopen.

Hij haastte zich naar huis. Achter zijn ribben klabangde zijn hart. Hij stond bijna een uur onder de slappe, lauwwarme stralen van zijn douche. Later die avond, rond middernacht, bezocht hij haar opnieuw. Binnen noemde ze haar naam, Janice, en Simon zei dat hij Erik heette. Weer wat later sprak op straat een jongen met een dobermannpincher haar aan met Sylvia, en toen ze hem haar echte naam had verteld, stonden hij en Lizzie Rosenfeld op het morsige trappetje van het studentenhuus waar ze woonde. Zij had een sleutelbos uit haar volgepropte tas gehaald. Ze keek langs hem heen toen ze hem mee naar boven vroeg. Simon liep achter haar aan het trappenhuis in en vroeg zich af of hij zou kunnen houden van een meisje met drie namen. Op de trap huiverde hij van angstige spanning, en tegen de schouders onder haar groene regenjas zei hij dat hij niet Erik maar Simon heette en verzwegen waar hij wél van hield en jarenlang van had gehouden.

Twée

Simon was vijftien toen hij voor het eerst overwoog om stiekem geld te sparen. Het kostte vijftig gulden om op de Achterdam een prostituee te bezoeken.

Als hij het vereiste bedrag ooit zou hebben meegenomen, was hem er waarschijnlijk niet de deur gewezen. In die tijd al zag hij er minstens drie jaar ouder uit. Misschien kwam het door zijn grove, matte huid en zijn zware wenkbrauwen dat hij vooral vermoeder oogde dan een schooljongen van vijftien.

Niemand zou hebben gezegd dat Simon een mooie jongen was. Omdat het wit van zijn ogen nergens rood dooraderd was, leken zijn donkere pupillen soms met vervaarlijke felheid op te lichten. Alles aan zijn gezicht en hals, vooral zijn neus, adamsappel en mond, was fors en nadrukkelijk aanwezig. Alleen zijn oren waren klein, alsof er tenminste iets aan hem moest zijn wat leek weggemoffeld.

Toch waren er meisjes die hem aantrekkelijk vonden. Op sommige dagen stonden zijn ogen dof en leken zijn wenkbrauwen haast over zijn oogleden te hangen. Als je, zoals sommige meisjes van dezelfde leeftijd als hij, vatbaar was voor een te ontluiken melancholie, kon je gemakkelijk in Simon een dromer zien, een jongen die weet had van veel geheimzinnigs en die kon smachten, zonder precies te weten waarnaar. Maar Simon droomde of smachtte zelden. Hij had het te druk met bang zijn. Wanneer hij zijn mond toekneep, was dat niet uit verbetenheid maar uit verkramping.

Als verkramping niet het gemoed had bepaald, had hij misschien wel durven dromen, bij voorkeur over het onbekende. Maar 'het onbekende' was nu juist iets om af te zwe-

ren, had hij geleerd van zijn ouders. Hij had niets van de wereld gezien omdat vooral zijn vader hechtte aan het credo dat je moet blijven zitten waar je zit. Geboren in Alkmaar was Simon bekend met niet meer dan een reepje Noord-Hollandse kust, totdat hij in een zomer voor het eerst met zijn ouders op vakantie naar Zuid-Limburg ging. Het heuvelachtige landschap was exotisch.

‘Diep inademen, dat is gezond,’ zei zijn moeder toen ze gedrieën in de bossen rond Valkenburg liepen. Maar dat zei ze ook als ze naar zee gingen, dus het was overal hetzelfde.

Zijn ouders waren ervan overtuigd dat het onbekende behalve eng ook inferieur is. Zij hadden geprobeerd zich los te maken van een door provinciale angst en benepenheid geregeerd milieu. Zijn vader kwam van een boerenfamilie uit Anna Paulowna. Zijn moeder was de dochter van een timmerman uit Groet. Alkmaar was een grote stad. Als enig kind groeide Simon op met de waarschuwing dat alles groter dan Alkmaar van een ontwrichtende onoverzichtelijkheid was. Wat hetzelfde is, is goed. Wat anders is, klopt niet, en voor wat niet klopt moet je bang zijn.

Zonder zijn angst te verliezen zette Simon zich af tegen zijn vader en moeder. Dat hoort ook zo, maar dat wist hij toen nog niet. Ze hadden ook werkelijk ongelijk, die twee. Jongens bijvoorbeeld waren ‘hetzelfde’, en juist voor hen was Simon bang. Zijn bondgenoten waren zij die in beginsel anders waren: meisjes. Alleen met meisjes kon hij verkeren zonder ruzie te maken. Dat was iets bijzonders, want er waren tijden dat Simon met haast iedereen ruzie had. Leraren vonden hem moeilijk opvoedbaar, zijn moeder verwenste zijn driftaanvallen, en met jongens, in de buurt of op school, raakte hij stevast in gevecht. Hij verloor iedere vechtpartij want Simon was driftig en spierloos. Doordat hij door leraren vaak de klas uit werd gestuurd, wist hij nog enig respect af te dwingen bij jongens. Voor de rest ergerden zij zich

aan hem, aan zijn vroegoude tronie en zijn lange, stakerige lichaam.

Simon verafschuwde zijn lichaam. Hij wist dat het niet alleen zijn leeftijd maar ook zijn zwakte verried. Nog voor zijn dertiende was hij, zoals dat heet, de lengte in geschoten, zonder dat bijvoorbeeld zijn borstkas ook maar een fractie was uitgedijd. Hij zou tot ver na zijn eindexamenjaar graat-mager blijven. Zijn lichaam ontbeerde iedere glooiing. Zelfs zijn billen en bovenbenen waren pezig, plat en recht, alsof hij was opgetrokken uit louter loodlijnen. Als hij 's ochtends op zijn met stickers volgeplakte Gazelle naar school fietste, was hij net zo hoekig en iel als het samenstel van stangen van zijn fiets.

Het is moeilijk te zeggen of Simon eerder volwassen werd dan de meeste jongens doordat hij vaak omging met meisjes. Misschien is het wel andersom en zocht hij hen op omdat hij voelde dat hij een gelijke en gelijktijdige ontwikkeling doormaakte. Meisjes waren in ieder geval nooit wreed. Hoogstens lachten ze hem wel eens uit als hij aan het woord was en ongecontroleerde bewegingen maakte met zijn armen. En hoewel hij bij vlagen wel degelijk slim en gevoelig genoeg was om te merken dat sommige meisjes hem werkelijk bijzonder aardig vonden, kon hij het zich haast niet voorstellen dat een van hen wel eens verliefd op hem zou kunnen zijn, laat staan dat hij werd begeerd.

Maar Simon wérd begeerd. Hij besepte niet dat niet alleen hij maar ook meisjes last konden hebben van de angst voor jongens. Voor Simon kon je echter onmogelijk bang zijn. Het was veilig om verliefd op hem te raken. Zijn smalle schouders en kippenborst wekten zo niet vertedering dan toch vertrouwen. Altijd waren het de donkerogige, smalgeschouderde meisjes met dunne bovenarmen, smalle handen en maar een klein beetje borsten over wie hij fantaseerde.

Pas een aantal jaren later durfde Simon het zichzelf te bekennen dat hij ervan hield zich te vereenzelvigen met zulke

frêle meisjes zonder rondingen. Hij was alleen maar in staat verliefd te worden op wat hem bekend voorkwam. Hij hield niet van het andere maar van hetzelfde. Hadden zijn ouders dan toch gelijk?

Simon verlangde naar een meisje dat net zo hoekig en smalgeschouderd was als hij.

Lang verkeerde Simon in de veronderstelling dat alleen mannen zo oud als zijn vader de Achterdam in Alkmaar bezochten. Johnnie Albeda had hem er mee naartoe genomen. Samen hadden ze pijlsnel het Alkmaarse hoerenstraatje op en neer gelopen. Johnnie Albeda had trots gegrijnsd, een beetje zoals een jongen van acht lacht die een vriendje een geheime hut op een braakliggend terrein toont. Johnnie Albeda was niet acht maar vijftien jaar. Hij droeg altijd een zwart spijkerjack en bruine laarzen met puntige neuzen. Hij had donker krulhaar in zijn nek en op zijn onderarmen. Johnnie rookte filtersigaretten en soms croste hij zonder valhelm rond op de Kreidler van zijn broer. Simon was toen dertien. Met Johnnie kon je niet praten maar wel lachen. Bovendien had hij veel elpees en een Akai-stereotoren. Johnnie woonde bij hem in de buurt. Hij zat op een mavo aan de rand van de stad en was niet te vertrouwen. De ene dag liet hij aan Simon zijn platenverzameling zien en de andere dag trok hij op met zijn broer en diens vrienden en maakten zij Simon achteloos uit voor mietje.

‘Er zitten er wel twintig, op de Achterdam,’ had Johnnie tegen hem gezegd.

Nadat ze erheen waren gefietst, keek Simon meer naar de mannen die zich door het smalle straatje haastten dan naar de vrouwen achter de vaak spiegelende ramen.

‘M’n broer is er wel eens ’s avonds geweest. Dan is het veel drukker. Overdag zitten er alleen maar van die afgeleberde ouwe tangen.’

Johnnie wist meer dan hij vertelde, dat kon je merken aan

de zelfverzekerdheid waarmee hij Simon aankeek.

Nadien ging Simon vaak op vrijdagmiddag naar de Achterdam. Nooit vertraagde hij zijn pas. Het leek alsof hij snelwandelde terwijl hij schielijk naar opzij keek. Voor hij het wist was hij alle vensters gepasseerd. Hij was niet eens zo onder de indruk van de hoeren. Eigenlijk had hij niets gezien, hoogstens kapsels, blote dijbenen en schouders. Naar de mannen die zwijgend door het straatje liepen keek hij langer. Sommigen onder hen gingen daadwerkelijk een deur binnen. Dat was verbijsterend. Het waren, veronderstelde Simon, allemaal mannen die ook vader waren. Mannen met auto's en aktetassen. Mannen in spijkerbroek en suède jack, sigaret tussen de vingers en voortsnellend op grote, bolneuzige schoenen. Soms volgde hij er een tot aan de Kanaalkade, waar de meesten hun auto's hadden geparkeerd. Het was natuurlijk weinig heldhaftig om over de Achterdam te lopen, dat wist Simon ook wel. De meeste mannen schaamden zich. Als hij er eentje volgde die hij uit een van de lage huisjes had zien komen, viel hem de schuwheid op waarmee snel een 'gewone' straat werd ingeslagen. De mannen waren opgelucht en ontspanden zodra ze de Achterdam hadden verlaten. Dat kon je zien aan de schouders onder hun jassen. Die werden ronder.

Voordat hij afwist van het bestaan van de Achterdam, hadden zijn ouders hem geprobeerd voor te lichten. Op een avond dat er niks op tv was, had zijn vader hem wat lacherig van alles over seks verteld. Maar Simon, verstomd van schaamte en weerzin, was erin geslaagd om zich af te sluiten voor diens met grappen omlijste informatie. Hij weigerde het tot zich door te laten dringen dat zijn vader en moeder wezens waren die zich onledig hielden met seks.

Omdat hij zelden met jongens optrok, had hij ook nooit kunnen profiteren van de wijsheid van de straat. Johnnie Albeda maakte wel eens schuine moppen, dat wel. Door zo hard mogelijk te lachen had hij geprobeerd te verbergen dat

hij niets van die moppen begreep.

Maar van de ene op de andere dag wist Simon tot in detail wat neuken was en dat er vrouwen bestonden die het voor geld deden. Toen zijn ouders eens een hele dag van huis waren, had hij oude nummers van *Sekstant* opgediept uit de krantenbak in de bijkeuken. Bij Simon thuis waren ze lid van de NVSH en kregen dus de *Sekstant* opgestuurd. In de *Sekstant*, gedrukt op grijs, kladblokachtig papier, stonden behalve artikelen en verhalen over seks ook zwart-witfoto's, tekeningen en contactadvertenties. Uit de foto's en de verhalen bleek dat seks veel te maken heeft met allerlei handelingen en oefeningen die je moet aanleren. Het meest kwam het aan op techniek, meende hij. In ieder nummer van *Sekstant* stond een probleemrubriek. Inzenders van brieven stelden de malste vragen. Het trok hem weinig aan dat je voor seks veel moest leren en zelfs brieven met vragen moest opsturen.

Bovendien deden de verhalen en afbeeldingen in de *Sekstant* hem denken aan ziekenhuizen en dokters. Seks kon niet anders dan een beetje een medische aangelegenheid zijn. Dat bleek uit de woorden die telkens opdoken: Coïtus. Masturbatie. Cunnilingus. Clitoris. Fellatio. Later, toen hij inmiddels met een meisje had geslapen en talloze malen naar de hoeren was geweest, dacht Simon wel eens terug aan de dag dat hij die stapel *Sekstants* had uitgespeld. Het leek er nog het meest op alsof hij destijds had uitgelegd gekregen hoe een viertakmotor precies in elkaar steekt zonder dat iemand hem ooit een auto had aangewezen.

Simon bracht de informatie niet onmiddellijk in verband met de smalgeschouderde meisjes. Ook had het niets te maken met zijn rondgang langs de ramen van de Achterdam. Als er daar ergens gordijnen werden dichtgetrokken en een voordeur met een kort klikje op slot werd gedraaid, wist hij natuurlijk wel dat er in zo'n kamertje dingen stonden te gebeuren die alles te maken hadden met de techniek en de

oefeningen uit de *Sekstant*. Met hemzelf, met zijn angst voor jongens en zijn hang naar meisjes, had de wereld van volwassen transacties op de Achterdam niets te maken.

Dit veranderde toen hij twee weken na zijn vijftiende verjaardag op een van de vrijdagmiddagen zag hoe de broer van Johnnie Albeda werd uitgelaten uit zo'n kamertje op de Achterdam. Toen Simon hem recht in het gezicht keek, overviel hem eenzelfde gevoel van uitholling en wanhopige willoosheid als toen een winkelier hem had gesnapt bij het stelen van twee Parker-ballpoints. Het geheim van zijn onderzoekstochten werd in één klap tenietgedaan door de plotselinge aanwezigheid van de broer van Johnnie Albeda. Het had iets regelrecht ontwrichtends om zomaar iemand uit de buurt waar hij woonde tegen te komen in dit straatje waar Simon anoniem en onzichtbaar had moeten zijn, spiedend naar volwassenen op hun volwassenst. Maar toen hij zag hoe de ander verstarde, hoe diens hoofd naar achter week alsof iemand hem in zijn nek greep, besepte hij dat diens ontredering veel heviger dan de zijne moest zijn. Simons vergrijp – het vergrijp *aanwezig* te zijn – woog immers niet op tegen dat van de ander. De broer van Johnnie Albeda had zich inmiddels bruusk omgedraaid. Hij moest zich inhouden om zich niet te haasten. Kaarsrecht maar stram, alsof hem zo-even welgemikte schoppen tegen allebei zijn scheenbenen waren verkocht, liep hij zonder om te kijken de Achterdam af.

De broer van Johnnie Albeda heette Steef en was drie jaar ouder dan Simon. Hij had veel vrienden en ook een vriendinnetje. Johnnie Albeda bewonderde zijn broer, dat merkte je aan alles. Hij vertelde Simon dat Steef gitaar speelde en zich niks van zijn moeder aantrok als die op hem mopperde over school, te laat uitgaan of over lawaai op zolder van de stereotoren of de elektrische gitaar met versterker en fuzz-box. Simon had niet gevraagd wat een fuzzbox was.

Iedere zaterdagavond nam Steef zijn vriendinnetje op de

brommer mee naar de stad, net als diens vrienden die ook allemaal een meisje en een brommer hadden. Als de jongens door de straten en langs de woonerven van de nieuwbouwbuurt crosten, zeiden Simons ouders wel eens dat die van Albeda eigenlijk in het Rooie Dorp thuishoorden. Het Rooie Dorp lag aan de andere kant van Alkmaar, achter het kanaal. Daar woonden de asocialen. Op maandag kon je regelmatig in het *Noordhollandsch Dagblad* lezen dat er was gevochten in het Rooie Dorp, soms ook met messteken.

Vechtpartijen op straat, drank, ouwe auto's, zware shag, strakke spijkerbroeken, tatoeages op je arm, het had allemaal te maken met asociaal, wist Simon. Maar was je ook asociaal als je op school of in de buurt veel schold en ruzie maakte? In dat geval was hij het zelf ook. Wisten zijn ouders dat wel? Eigenlijk kon hij niet anders dan asociaal zijn; hij hing immers vaak stiekem rond op de Achterdam.

Hij had altijd over de Achterdam gelopen op dezelfde manier als waarop hij van veilige afstand Steef Albeda en zijn vrienden had bestudeerd wanneer zij hun meisjes imponeerden met ruwe grappen, ronkende brommers en de sjekies die ze draaiden. Daar vergaapte je je aan. Maar nu hij Steef uit zo'n kamertje op de Achterdam had zien komen, was alles veranderd. De dagen erna vroeg hij zich telkens af of ook hij de moed zou hebben om er zomaar naar binnen te gaan. Hij vermoedde dat er weinig meer dan nonchalance en wilskracht voor nodig was. Het probleem was: waar haalde je die nonchalance en wilskracht vandaan?

Na hun onvrijwillige ontmoeting werd Simon genegeerd door Steef. Toch kwam het hem voor dat zij er een vreemd soort verstandhouding aan hadden overgehouden. Zij deelden schuwheid en schaamte. Maar toen Simon op een dinsdagmiddag van school kwam gefietst, cirkelde een groepje jongens op brommers voor de ingang van het woonerf. De meeste jongens hadden hun valhelm afgedaan. De felkleuri-

ge helmen lieten zij aan de arm bungelen. Eén jongen had een grote zonnebril op met spiegelglazen.

Hij was al vaak in elkaar geslagen. Hij sloeg altijd terug, zo goed en kwaad als het ging. Later verzorgde zijn moeder dan zijn knie- en hoofdwonden, en zijn vader stapte op andere vaders af, om verhaal te halen.

Hij fietste de straat van het woonerf in. Het groepje jongens belette hem de doorgang. Zij waren opgehouden met het rijden van rondjes maar gaven nog wel gas door met hun rechterhand verwoed aan het handvat te draaien. Simon vroeg boven het geknetter uit of hij erlangs mocht. Zijn stem sloeg niet over, maar wat hij zei klonk schril. Steef Albeda stapte van zijn brommer en daarna deden de anderen hetzelfde.

‘Het jongste hoerenlopertje van de stad,’ zei Steef. Niemand lachte om zijn opmerking. Met een snelle ruk aan het stuur probeerde Simon zijn fiets de stoep op te wippen. Een van de jongens reed op hem af en schopte met zijn linkervoet tegen de zijkant van zijn voorwiel. Heel langzaam, alsof er touwtjes aan zijn schouders zaten die zijn val dirigerden, gleed Simon van zijn fiets. Met zijn linkerhand maakte hij nog een vlugge maaierende beweging. Met een belachelijk soort sierlijkheid kwam hij op straat terecht. Zijn schouder schrijnde langs de stoeprand. Het gestreepte hulsje van zijn voorlicht brak in stukjes. Zijn benen gingen goeddeels schuil onder het achterste gedeelte van zijn fiets. Het achterwiel draaide net zo langzaam als hij moest zijn gevallen.

Simon wist dat iedere moeite om op te krabbelen tevergeefs zou zijn. Steef had zijn brommer op de standaard gezet. Twee andere jongens waren al afgestapt. Zij legden hun valhelm op het zadel. Ze wisten dat ze alle tijd hadden zich rondom hem en zijn fiets te posteren. Zoals wel vaker in werkelijk hopeloze situaties verbaasde Simon zich erover dat zijn drift uitbleef. Met een gelatenheid waar hij zich niet eens voor schaamde keek hij niet naar de jongens maar naar

een van de keukenramen van de huizenrij. Er werd vitrage opengeschoven.

‘Lig je nou ook zo te ploeteren op de Achterdam?’

Nu pas werd er gelachen, hard en lang. Simon wist niet precies wie het had gezegd, maar Steef keek schaterend om zich heen.

Ze waren met z’n zessen. Hij werd niet geslagen of geschopt. Hij bleef liggen, maar toen hij met zijn voeten zijn fiets een beetje van zich af wilde duwen, zette een van hen, die met de zonnebril op, haastig een voet op het frame. Een ander boog zich voorover en gaf met zijn valhelm korte tikjes tegen het voorwiel dat bij ieder tikje tegen Simons schouder zwiepte.

Als ze hem dichterbij huis hadden gepakt, had hij misschien om zijn vader kunnen roepen. Nu kon hij zien hoe er in de huizenrij inmiddels van achter zeker drie keuken- en slaapkamerramen werd gegluurd. Ook ontdekte Simon toen hij naar de gezichten boven hem keek dat Steef een onderkin had en dat er een kaarsrechte rij zachtroze puistjes schuiling tussen de plooiën van zijn kin en hals.

De jongens grijnsden, naar elkaar en naar hem. Steef Albeda zei: ‘Kijk, het voorlicht is kapot, maar dat geeft niet want het achterlicht doet het nog. Het hoerenlopertje heeft nog een rood lampie over!’

Er werd opnieuw gelachen. Tegelijkertijd begonnen ze, alle zes, trappen uit te delen. Niet hemzelf raakten ze, nee, ze schopten en traptten tegen zijn fiets. Het zadel perste zich tegen zijn ribben. Een van de trappers ketste ritmisch tegen zijn knie. Vlak boven zijn gezicht deinde het voorwiel. Hij voelde hoe zijn borstkas en dijbenen schroelden. Een van de jongens riep telkens ‘hoerenlopertje’. Het was steeds dezelfde, waarschijnlijk die met de zonnebril. Toen hij gilde, hard, heel hard en veel hoger dan zijn bedoeling was, hield Steef Albeda als eerste op met schoppen.

Het leek alsof het geknetter van de brommers van heel

ver kwam. Twee jongens stonden nog aan weerszijden van hem. Steef was er niet meer bij. Instinctief maakte Simon met zijn hand een graaiende beweging naar het been dat schopte tegen het fietszadel.

Er was niet veel kracht nodig om de kuit vast te grijpen. Simon rolde naar opzij onder zijn fiets vandaan. Ook zijn andere hand klemde hij nu om het been dat hij naar zich toe had getrokken. Hij zette zijn tanden in het stukje vrijgekomen huid tussen de zwarte sok en het uiteinde van de pijp van de spijkerbroek. In het begin merkte Simon niet hoe het zoet zijn mond in siepelde maar daarna proefde hij niets anders dan zoet en toen liet hij los en Simon zag niets maar hoorde van alles. Hij hoorde het geronk van de brommers en ook een sonore, schorre kreet. Er werd gevloekt, en iemand zei: 'Moet je zien wat die flikker gedaan heeft!'

De jongen met de zonnebril plooidde zijn gezicht van de ene grimas in de andere, onderwijl met beide handen zijn half omhooggeheven onderbeen bevoelend. De tweede jongen zoog plotseling zijn wangen naar binnen en tuitte zijn lippen. Simon wendde razendsnel zijn hoofd af, zodat het speeksel van de ander geen doel trof. De fluim spatte neer op een stoeptegél. In de snelheid waarmee hij zijn hoofd naar opzij had gezwaaid, kwam hij met volle kracht met zijn voorhoofd terecht op het stuur van zijn fiets. Het handvat raakte zijn linkeroog. Opnieuw gilde hij, nog harder dan zo-even. Een koude stroomstoot doorschoot het oog. Bij zijn kruin trok zijn huid zich samen. Toen leek zijn oogkas vlam te vatten. Hij zag geen sterretjes maar wel een kolkend samenstel van cirkels in allerlei soorten zwart. Te midden van al dat zwart lichtte een sidderende, felgele streep op. Daarna werd het een rode streep en daarna groen met oranje. Een ritmisch gebonk in zijn hoofd leek het bloed van achter zijn oog tegen zijn voorhoofd te stuwén. Het was een stuwíng die geen geluid en geen kleur verdroeg, zelfs geen zwart.

Tegen zijn ouders zei Simon dat hij na schooltijd had ge-

vochten met iemand uit z'n klas. Toen hij twee weken later naar het halfjaarlijkse schoolfeest ging, zat er nog steeds een paarsblauwe veeg onder zijn oog, net een kleine olievlek. Hij danste op discomuziek met een meisje met een ronde bril. Het montuur was lichtblauw met fletse roze streepjes. Veel te zoet, vond Simon. De kleuren pasten niet bij haar rechte, zwarte wenkbrauwen en de helrode bloes op haar wangen. Later op de avond werden er schuifelplaatjes gedraaid, en Simon durfde zich niet tegen het meisje met de ronde bril aan te drukken uit angst dat ze zijn bezwete lichaam zou voelen. Maar uiteindelijk legde hij onder het schuifelen zijn hoofd tegen haar schouder. Hij was opgelucht toen bleek dat haar hals net zo verhit en klam was als zijn voorhoofd.

Een paar dagen later liep hij na schooltijd met haar mee naar huis.

'Laten we even een straat verder gaan,' zei ze, en daarna zei ze niets meer, ook niet toen Simon zijn hand in haar nek legde. Toen zij niet alleen haar lippen maar ook het puntje van haar tong tegen zijn mond perste, maakte hij zich van haar los en zei: 'Zo wil ik niet zoenen. Niet zo.'

'Hoe niet? Wat bedoel je?'

Zij was twee koppen kleiner dan hij. Hij had het koude montuur van haar bril tegen zijn neusbol gevoeld.

'Gewoon,' antwoordde Simon, 'lippen tegen elkaar. Alleen maar zoenen met de lippen tegen elkaar.'

'Nou, ook goed,' zei het meisje met de ronde bril, en omdat haar stem ineens veel lager klonk vermoedde hij dat het haar eigenlijk allemaal onverschillig liet.

Ze zoenden zoals Simon het wenste. Dat duurde maar heel kort want er gebeurt nu eenmaal zo weinig als je alleen maar je lippen tegen die van een ander drukt. Toen hij die avond in zijn kamer op bed lag, dacht hij nauwelijks nog aan het meisje met de ronde bril. Toch rolde hij zich op zijn buik en schoof een kussen onder zich, zodat het heel zacht

voelde tegen zijn onderbuik. Hij hoefde niet te fantaseren dat hij naakt was want dat was hij al. Met aarzelende regelmaat duwde hij zich tegen het zachte kussen, en inmiddels wist hij heel zeker dat hij niet op zijn buik lag maar gewoon rechtop stond, zonder kleren aan, terwijl er recht tegenover hem wel acht of negen smalgeschouderde meisjes zaten die hem met hun donkere ogen aankeken. Geen van de meisjes zei iets. Zij keken ingespannen naar hoe hij daar roerloos voor hen stond. Ombeurten boog een van hen naar voren en stak een hand uit om hem aan te raken, zachtjes en heel kort. Allemaal wilden ze hem aanraken. Hij sloeg niet één keer zijn ogen neer, opdat hem niet zou ontgaan hoe ze hem zwijgend en vooral ernstig aanstaarden. Al ernstiger werden de meisjes, totdat een van hen haar hand niet terugtrok en hem blééf strelen, eerst zacht en onderzoekend en daarna minder zacht. De andere meisjes durfden niet langer te kijken. Ze wendden hun hoofd af en Simon deed hetzelfde.